

καὶ ἀπαιτεῖ ὅπως ἡ διάκρισις τῶν ἀνθρώπων γίνηται μόνον κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ κακίαν. Τῷ πολιτικῷ βίῳ ἀπονέμει ὑψίστην σπουδαιότητα καὶ ψέγει τὴν ὑπὸ τῶν ἐπικουρείων παραγνώρισιν αὐτῆς. Ἀλλὰ τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς τοῦ Πλουτάρχου ἠθικῆς εἶναι ὁ πρὸς τὴν θρησκείαν σύνδεσμος αὐτῆς. Ἐν ταύτῃ ἐμφαντικῶς ἐξαιρέται ἡ εὐσέβεια καὶ ἐντόνως ἀποκρούεται ἡ ἀθεότης καὶ δεισιδαιμονία. Τοσοῦτο δὲ θερμὸν εἶναι τοῦ φιλοσόφου τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα, ὥστε πιστεύει εἰς τὴν ἄμεσον τοῦ θεοῦ ἀποκάλυψιν ¹⁾, ἥτις τοσοῦτον καθαρώτερον ὑφ' ἡμῶν λαμβάνεται, ὅσον μᾶλλον ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ πάσης ἰδίας ἐνεργείας ἐξιστάμεθα. Ῥητέον δὲ τέλος ὅτι παρὰ πᾶσαν ἦν ἔχει ὁ φιλόσοφος καθαρὰν περὶ τοῦ θεοῦ ἔννοιαν προθυμεῖται νὰ δικαιολογήσῃ ἔνθεν μὲν τὴν θρησκείαν τοῦ λαοῦ, ἐξηγούμενος τοὺς θεοὺς ὡς διάφορα ὀνόματα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς θεότητος, ἔνθεν δὲ τὴν πίστιν εἰς τὴν μαντείαν καὶ τὴν μυθολογίαν.

Ἐκ τῶν μεταγενεστέρων πλατωνικῶν συμφωνοῦσι τῷ Πλουτάρχῳ ὁ Μάξιμος καὶ ὁ Ἀπουλήϊος ζήσαντες ἐπὶ Ἀντωνίνων. Παρὰ τούτοις κρατεῖ ἡ ἔννοια τῆς θεότητος, τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ὕλης, τίθενται δὲ

¹⁾ Περὶ Ἰσιδ. 77 «ἡ δὲ τοῦ νοητοῦ καὶ εἰλικρινοῦς καὶ ἁγίου νόησις, ὥσπερ ἀστραπὴ διαλάμψασα, τῇ ψυχῇ ἀπαύξωσις ποτὲ θιγεῖν καὶ προσιδεῖν παρέσχεν».

οί δαίμονες ὡς διαλλακταὶ τῆς μεταξὺ θεοῦ καὶ ὕλης ἀντιθέσεως. Πλησιάζουσι δὲ τοῖς νέοις πυθαγορείοις ὁ Θεών, ὁ Ἀλβῖνος καὶ ἰδίᾳ ὁ Νουμήμιος. Ὁ Νουμήμιος ὁ Ἀπαμεύς (περὶ τὸ 160 μ. Χ.) μὴ εὐρίσκων ἐπαρκῆ τὰ σύγχρονα φιλοσοφήματα ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν Πλάτωνα καὶ Πυθαγόραν, ὧν τὰς ἀρχαῖς ἐθεώρει συμφώνους ἀλλήλαις, διότι ἐπίστευεν ὅτι ἐκεῖνος παρέλαβε παρὰ τούτου τὰς ἑαυτοῦ θεωρίας καὶ μόνον κατὰ τὴν ἔκφρασιν μετέβαλεν. Ἀλλὰ κατὰ παράδοξον τρόπον ἀνέφερεν ἀμφοτέρων τούτων τὴν σοφίαν εἰς τοὺς Βραχμῆνας καὶ Αἰγυπτίους καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῦ μέγιστα τιμώμενον Μωϋσέα. Διακρίνει δὲ ὁ Νουμήμιος συμφώνως τῷ Πλάτῳ τὸ ἀσώματον ἀπὸ τοῦ σωματικοῦ καὶ τὸ μὲν σωματικόν, ἥτοι τὴν ὕλην, θεωρεῖ αἰτίαν τῆς τυφλῆς ἀνάγκης καὶ παντὸς κακοῦ, περιγράφων αὐτὴν ὡς ἄπειρον, ἀδιάτακτον, ἄψυχον καὶ μὴ ὄν, τὸ δὲ πρῶτον ἀσώματον, ἥτοι τὴν θεότητα, χαρακτηρίζει ὡς τὸ ὄντως ὄν, ἀκίνητον, ἀμετάβλητον, ἄχρονον, πρῶτον νοῦν, πρῶτον ἀγαθόν, δηλαδὴ ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ. Ἀποκλίνων δὲ πάλιν πρὸς τοὺς νέους πυθαγορείους ταυτίζει τὴν μὲν θεότητα πρὸς τὴν μονάδα τὴν δὲ ὕλην πρὸς τὴν ἀόριστον δυάδα. Ἀλλ' οὕτω μεγάλη νοεῖται ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου ἡ μεταξὺ θεοῦ καὶ ὕλης ἀπόστασις, ὥστε παρεμβάλλεται ὁ πλάστης τοῦ κόσμου ὡς δεύτερος θεός. Τῷ Πλάτῳ προσέτι κατὰ μέγα μέρος συμφωνεῖ ἐν τῇ ψυχολογίᾳ καὶ τῇ ἠθικῇ.

Παραδέχεται δηλαδή ὅτι ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ ἀσωμάτου βίου δι' ἁμαρτίαν εἰς τὸ σῶμα καταπεσοῦσα μέλλει κατὰ τὸν θάνατον, εἴαν ἦ καθαρὰ, νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ἐξ οὗ προῆλθε πρῶτον ὄν καὶ νὰ ἐνωθῇ ἀδιακρίτως πρὸς τὴν θεότητα· εἴαν ὅμως μὴ ἦ καθαρὰ, ἀνάγκη πρῶτον νὰ διέλθῃ δι' ἄλλων σωματίων. Ὑψιστον δὲ ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι ἡ φρόνησις, δι' ἧς οὗτος τοῦ θεοῦ κοινωνεῖ· ἀλλὰ τοῦτο τὸ δῶρον ἐκείνοις μόνοις παρέχεται, οἵτινες παντὸς αἰσθητοῦ ἀπεστραμμένοι εἰς τὸ πρῶτον ἀγαθὸν ἀποβλέπουσιν.

Ἐκ τῆς πλατωνικῆς καὶ πυθαγορείου νέας Σχολῆς προῆλθον περὶ τὸ τέλος τοῦ τρίτου αἰῶνος τὰ πλεῖστα τῶν συγγραμμάτων, ἅτινα περιῆλθον εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου. Ἐν αὐτοῖς ὁ θεὸς χαρακτηρίζεται ὡς ἀρχὴ καὶ ῥίζα πάντων, ὡς ἀπειρον καὶ ἀκατάληπτον ὄν, ᾧ προσήκει μόνον τὸ ὄνομα τοῦ ἀγαθοῦ ἢ τοῦ πατρὸς πάντων. Πρὸς τὸ θεῖον ὄν συνδέεται ὁ νοῦς ὡς τὸ φῶς πρὸς τὸ ἥλιον· ἐκ δὲ τοῦ νοῦ ἐξήρτηται ἡ ψυχὴ, ἣτις χωρίζεται ἀπὸ τῆς ὕλης διὰ τοῦ ἀέρος. Ὁ κόσμος ἀρχὴν ἔχων ἐν χρόνῳ ἀλλ' ἀτελεύτητον διάρκειαν συνέστη διακοσμηθείσης καὶ ἀναζωογονηθείσης τῆς ὕλης ὑπὸ τοῦ θεοῦ· θείας ζωῆς πεπληρωμένος ὁ κόσμος εἰκονίζεται ὡς δεῦτερος ὁ δ' ἄνθρωπος ὡς τρίτος θεός. Τὸ δὲ μεταξὺ θεοῦ καὶ ὕλης χάσμα πληροῦται κατὰ τὴν τότε κρατοῦσαν μέθοδον δι' ὄντων

διαμέσων. Ἰσχυροτέρων ἐκφαίνουσι τὴν πλατωνικὴν ἐπίδρασιν τὰ ἀνθρωπολογικὰ καὶ ἠθικὰ διδάγματα. Οὕτω διακρίνονται τῆς ψυχῆς τρία μέρη, ὁ λόγος καὶ ὁ θυμὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία, ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἀξία ἠρτῆται ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ λόγου, δι' οὗ ὁ ἀνθρώπος ἐξομοιοῦται τοῖς θεοῖς ¹⁾· ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸ σῶμα σκοτίζει τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ θεῖον μέρος καὶ παρᾶγει εἰς τὴν κακίαν καὶ τὸν ὄλεθρον. Τῷ ἀνθρώπῳ δ' ἀπόκειται νὰ θεραπεύσῃ ἢτοι τὸ ὑψηλὸν ἢ τὸ ταπεινὸν αὐτοῦ μέρος· οὕτως ἄλλοι μὲν ἀνυψοῦνται εἰς τοὺς δαίμονας καὶ αὐτοὺς τοὺς θεούς, ἄλλοι δὲ καταπίπτουσι μέχρι τῶν ζώων, ἄλλοι δὲ ἴστανται ἐν τῷ μέσῳ. Περὶ τῶν ψυχῶν λέγεται κατὰ πλατωνικὸν τρόπον ὅτι αὗται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰ γῆϊνα σώματα κατέπεσον καὶ μέλλουσι μετὰ θάνατον ἀναλόγως τῆς ἐν τῷ σώματι διαγωγῆς ἢτοι νὰ ἔλθωσιν εἰς ὑψηλότερον βίον δαιμόνων καὶ θεῶν ἢ νὰ μεταβῶσιν εἰς νέα σώματα. Τὸ μόνον δ' ὅπερ ἀσφαλίζει τῇ ψυχῇ τὴν εἰς τὸν ὑψηλότερον κόσμον ἐπιστροφὴν εἶναι ἡ εὐσέβεια, ἐνῶ ἡ ἀσέβεια εἶναι βαρυτάτη τῆς ψυχῆς νόσος καὶ πηγὴ πάσης κακίας. Ἡ εὐσέβεια οὖσα γνῶσις τοῦ θεοῦ συμπίπτει εἰς ταῦτόν τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου ἐπιστροφῆς. Κύριος δὲ τῶν εἰρημένων συγγραμμάτων σκοπὸς εἶναι ἡ ὑπεράσπι-

1) Στοιβ. ἐκλ. 1, 802. 808.

σις τῆς ἐθνικῆς καὶ μάλιστα τῆς αἰγυπτιακῆς θρησκείας κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ἡ διανόησις τῶν πλατωνικῶν καὶ τῶν νέων πυθαγορείων μεγάλην ἤσκησε ῥοπὴν ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπίδρασιν διατελοῦντας καὶ κατ' ἐξοχὴν τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ οἰκοῦντας. Οἱ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ἰουδαῖοι οὕτως ἀκραιώθησαν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ σὺν αὐτῇ κατ' ἀνάγκην πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς δοξασίας, ὥστε λίαν ταχέως ἀπέμαθον τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν καὶ παρέστη αὐτοῖς ἀνάγκη Ἑλληνικῆς μεταφράσεως τῶν ἱερῶν αὐτῶν Γραφῶν. Οὐδὲν δὲ θαῦμα ὅτι θερμῆς ἔτυχον παρὰ τῶν Ἰουδαίων ὑποδοχῆς τὰ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις κρατοῦντα Ἑλληνικὰ φιλοσοφήματα, ὅποτε πολλὰ ἦσαν τὰ σημεῖα, ἐν οἷς ἢ τῶν Ἰουδαίων μονοθεϊκὴ θρησκεία ἐρήπτετο τῆς νέας πλατωνικῆς καὶ νέας πυθαγορείου φιλοσοφίας· τούτων κυριώτερα εἶναι ἢ ἀντίθεσις Θεοῦ καὶ κόσμου, ἢ καταφρόνησις τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου, ἢ παραδοχὴ μεσαζουσῶν δυνάμεων, αἵτινες τὰς θείας ἐνεργείας ἐπὶ τὸν κόσμον τῶν φαινομένων μεταβιβάζουσιν, ἢ ἀπαίτησις τῆς δι' ἀσκητικοῦ βίου ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῶν κατ' αἴσθησιν ἐπιθυμιῶν καὶ ἢ πίστις εἰς τὴν δι' ἐνθουσιασμοῦ ἐπιτυγχανομένην ἀποκάλυψιν. Ῥητέον ὅμως ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι οὕτω στερῶς τῆς ἑαυτῶν θρησκείας ἀντεῖχοντο, ὥστε τὴν φιλοσοφίαν ἠθέ-

λησαν να χρησιμοποιήσουν ως ὄργανον πρὸς κατανόησιν τῶν ἱερῶν Γραφῶν ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποστῶσι τῆς τότε κρατούσης διανοήσεως, ὑπέβαλλον τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν βιβλίους δι' ἀλληγορικῆς ἐρμηνείας θεολογίας, αἵτινες ἦσαν πάντα ξένα τοῦ ἀληθοῦς περιεχομένου. Ἀφοσιώοντο δὲ ἀπὸ τῆς παραδόξου ὑπολήψεως ὅτι οἱ Ἕλληνες τὴν ἑαυτῶν σοφίαν παρέλαβον παρὰ τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἱερῶν Γραφῶν¹⁾. Αἱ θρησκευτικαὶ λαϊκὴν δοξασίαι τῶν Ἰουδαίων συνδυασθεῖσαι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ἀπέληξαν εἰς θεοσοφικὸν σύστημα, οὗ κύριος πρωτοστάτης ἀνεδείχθη Φίλων ὁ Ἀλεξανδρεὺς.

Ὁ Φίλων (30 π. Χ. - 50 μ. Χ.), πιστὸν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ τέκνον, ἀνιείχεται μὲν σεβρῶς τῶν ἁγίων Γραφῶν, ὡς ἐθεώρει ὡς κεφάλαιον πάσης σοφίας καὶ κατὰ θεῖαν ἔμπνευσιν γεγραμμένας, ἀλλ' ἅμα ἦτο γνώστης καὶ θαυμαστῆς τῆς τῶν Ἑλλήνων φιλοσοφίας. Ἐνόμιζε δ' ὅτι μέγιστη ὑπάρχει συμφωνία τῶν Ἑλληνικῶν φιλοσοφημάτων πρὸς τὰ διδάγματα

1) Οὕτως ὁ περιπατητικὸς Ἰουδαῖος Ἀριστόβουλος (περὶ τὸ 150 π. Χ.) ἦτο πεπεισμένος ὅτι ἡ μουσαϊκὴ διδασκαλία συνεκρίθη πρὸς τὰ κρίμιστα τῶν Ἑλλήνων φιλοσοφήματα καὶ διετείνετο ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι κατ' ἔξοχὴν δ' ὁ Πυθαγόρας καὶ ὁ Πλάτων ἐχρησίευσαν τοῖς συγγράμμασι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

τῶν ἱερῶν βιβλίων, ἣν συμφωνίαν δικαιολογεῖ τοῦτο μὲν διὰ τῆς προϋποθέσεως ὅτι οἱ Ἕλληνες σοφοὶ ἐχρήσαντο τοῖς συγγράμμασι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τοῦτο δὲ διὰ τῆς ἀλληγορικῆς τῶν Γραφῶν ἐξηγήσεως, καθ' ἣν ὑποβάλλει αὐταῖς πάντη αὐθαιρέτως Ἑλληνικὰ διανοήματα. Τὸ σύστημα τοῦ Φίλωνος εἶναι σύνθεσις ἰουδαϊκῆς θεολογίας καὶ Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἰδίᾳ δὲ τῆς πλατωνικῆς, οἷα ἀπὸ ἐνὸς αἰῶνος κατὰ πρῶτον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διεμορφώθη. Ὁ φιλόσοφος οὗτος ἀφορμᾶται ἀπὸ τῆς ἀντιθέσεως θεοῦ καὶ κόσμου· ἀποκρούει δηλαδὴ πᾶσαν παραβολὴν τοῦ θεοῦ πρὸς τὰ δημιουργήματα ἀντιτιθεὶς πρὸς τὴν θνητὴν καὶ μεταβλητὴν καὶ ἐξηρητημένην φύσιν τούτων τὴν αἰδιότητα καὶ ἀπλότητα καὶ ἀπόλυτον ἐλευθερίαν ἐκείνου. Ὁ θεὸς φαίνεται αὐτῷ τελειότερος πάσης τελειότητος, κρείττων ἢ ἀρετῆ, καὶ κρείττων ἢ ἐπιστήμῃ, καὶ κρείττων ἢ αὐτὸ τἀγαθὸν καὶ αὐτὸ τὸ καλόν, ἄποιος, ἀκατονόμαστος, ἀκατάληπτος· περὶ οὗ δυνάμεθα νὰ γινώσκωμεν ὅτι ὑπάρχει οὐχὶ δὲ τι εἶναι. Καίτοι δ' ἀρνητικῶς τὸν θεὸν ἐπεχείρησεν ὁ φιλόσοφος νὰ ὀρίσῃται, ὅμως δὲν παραλείπει νὰ προσνείμῃ αὐτῷ θετικoὺς διορισμοὺς καὶ ἰδιότητας· οὕτω χαρακτηρίζει τὸν θεὸν ὡς τὸ ἀρχέτυπον κάλλος, ὡς ἀπολύτως τέλειον καὶ μακάριον, νοῦν τοῦ σύμπαντος, πανταχοῦ παρόντα καὶ τὰ πάντα πληροῦντα, πάντα ὄρῳντα καὶ ἐνεργοῦντα, παντοδύναμον καὶ πανάγα-

θόν 1). Ὁ θεὸς ὄν ὑπερκόσμιος ἐπενεργεῖ ἐπὶ τὸν κόσμον οὐχὶ ἀμέσως ἀλλὰ διὰ διαμέσων ὄντων, πρὸς ὧν τὴν περιγραφὴν ἐχρησίμευσαν τῷ φιλοσόφῳ ἔνθεν μὲν ἢ εἰς ἀγγέλους καὶ δαίμονας θρησκευτικὴ πίστις ἔνθεν δὲ ἢ περὶ ἰδεῶν καὶ ψυχῆς τοῦ κόσμου διδασκαλία τοῦ Πλάτωνος καὶ μάλιστα ἢ τῶν στωϊκῶν θεωρίᾳ περὶ ἀπορροϊῶν τῆς θεότητος. "Ὅτε, λέγει 2), ἠθέλησεν ὁ θεὸς γὰρ δημιουργήσῃ τὸν κόσμον, συνείδεν ὅτι πᾶν ὄν προὔποτίθῃσι νοητὸν ἀρχέτυπον καὶ ἐκ τούτου ἐποίησε τὸν ὑπὲρ αἰσθησιν κόσμον τῶν ἰδεῶν 3). Εἶναι δ' αἱ ἰδέαι οὐ μόνον τὰ ἀρχέτυπα τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου ἀλλ' ἅμα καὶ τὰ ποιητικὰ αἷτια, αἱ δυνάμεις, αἵτινες τὴν ἀδιάτακτον ὕλην εἰς τάξιν ἤγαγον καὶ τοῖς οὗσι τὰς ιδιότητες ἐνεποίησαν. Ταῖς δυνάμεσι ταύταις ὁ Φίλων ἔλαθεν ἑαυτὸν προσνείμιας χαρακτηρισμοὺς ἠκιστα ἀλλήλοις συνάδοντας. Διότι ἔνθεν μὲν ταυτίζει αὐτὰς ταῖς ἰδέαις καὶ περιγράφει ὁμολόγως τῇ δοξασίᾳ τῶν τότε πλατωνικῶν καὶ πυθαγορείων ὡς ἐννοίας τοῦ θεοῦ, ὡς ἀχώρι-

1) Ἰδίᾳ ἐξαιρεται τοῦ θεοῦ ἡ ἀγαθότης. "Ὅτι δ' ἢ περὶ ἀγαθοῦ διδασκαλία τοῦ Πλάτωνος μέγα ἐπέδρασεν ἐπὶ τὸν φιλόνηιον διορισμὸν τοῦ ἀγαθοῦ, γίνεται φανερόν· καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν λόγων τοῦ Φίλωνος καὶ τῶν παραπομπῶν εἰς τὸν Πλάτωνα.

2) Ἀκολουθῶν προφανῶς τῷ Πλάτῳ. πβλ. Τιμ. 28 Α κέξ.

3) Κοσμοπ. 3 Ε. 5 Ο. 7 Β ἐξ.

στα μέρη τῆς Θείας οὐσίας, ἤτοι ὡς ἀπροσώπους· ἔνθεν δὲ χαρακτηρίζει αὐτάς ὡς προσωπικά ὄντα καὶ δὴ ὡς ὑπηρέτας τῆς θεότητος, ἀποστόλους δι' ὧν ὁ θεὸς τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν τοῖς ἀνθρώποις ἀνακοινοῦται, μεσίτας μεταξὺ τοῦ ἀπείρου θεοῦ καὶ τῶν πεπερασμένων ὄντων ¹⁾, καθαρὰς ψυχὰς ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὀνομασθείσας δαίμονας ὑπὸ δὲ τοῦ Μωϋσέως ἀγγέλους. Καὶ εἶναι μὲν αἱ δυνάμεις κατ' ἀριθμὸν ἀπειροὶ ἀλλ' αὗται συγκεφαλαιοῦνται ἐν μιᾷ, ἐν τῷ Λόγῳ. Οὗτος εἶναι ἡ ἰδέα, ἡ πάσας τὰς ιδέας περιέχουσα, ἡ δύναμις ἡ πάσας τὰς δυνάμεις περιλαμβάνουσα, τὸ σύνολον τῶν θείων δυνάμεων ²⁾, ὁ γενικώτατος μεταξὺ θεοῦ καὶ κόσμου μεσίτης, ὅστις οὔτε ἀγέννητος εἶναι, ὡς ὁ θεός, οὔτε γεννητός, ὡς ἡμεῖς, ἀλλὰ μέσος τῶν ἄκρων. ὁ Λόγος εἶναι ὁ πρῶτος ἀγγελος ὁ τὰς ἀποκαλύψεις καὶ ἐπενεργείας τοῦ θεοῦ ἐφ' ἡμᾶς διαβιβάζων, ὁ πρωτότοκος τοῦ θεοῦ υἱός, τὸ ὄργανον δι' οὗ ὁ θεὸς τὸ σύμπαν ἐδημιούργησεν, ἡ ψυχὴ ἢ τὸ σῶμα τοῦ κόσμου ὡς ἐσθλήτα περιβεβλημένη ³⁾. Ἴνα δ' ὁ Φίλων ἐρμηνεύσῃ τῆς πεπερασμένης φύσεως τὰς ἐλλείψεις καὶ τὸ συμφυεῖς

1) Ὀνειρ. 642 M.

2) Κοσμοπ. ὁ Β ἐξ.

3) Εὐδήλον ὅτι ὁ Λόγος τοιοῦτος ὢν περιέχει ἀντιθέτους ιδιότητας· ἀλλ' ἄνευ τούτων εἰς οὐδὲν θὰ ἐχρησίμευε, διότι θὰ κατελείπετο ἀνερμηνεύτος ἢ ἐπὶ τὸν κόσμον ἐπενεργεῖα τοῦ θεοῦ.

τῇ ψυχῇ κακόν, παρεδέξατο ἀκολούθως τῷ Πλάτῳ δευτέραν ἀρχὴν τὴν ὕλην. Ἐκ τῆς ὕλης, ἣν περιγράφει καθόλου ὁμοίως τῷ Πλάτῳ καὶ μετ' αὐτοῦ ὀνομάζει « μὴ ὄν », ἔπλασεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ Λόγου τὸν κόσμον, ὅς ἔχει μὲν ἀρχὴν ἀλλ' οὐχὶ καὶ τέλος. Ἰσχυροτέρα δ' ὅμως ἐμφανίζεται ἢ τῶν πλατωνικῶν θεωριῶν ἐπὶ τὸν Φίλωνα ἐπίδρασις ἐν τῇ ἀνθρωπολογία καὶ ἠθικῇ, ἐνθα ὅμως καὶ στωϊκὰ καὶ περιπατητικὰ διδάγματα ἀναφαίνονται. Ἡ ψυχὴ δηλαδή τοῦ ἀνθρώπου προὔπαρχουσα τοῦ σώματος εἶναι θείας φύσεως καὶ ἀπόσπασμα τῆς καθολικῆς ψυχῆς. Ὡσαύτως καὶ ὁ ἀνθρώπενος νοῦς εἶναι συγγενὴς τῷ θείῳ λόγῳ, ἐκμαγεῖον ἢ ἀπαύγασμα αὐτοῦ ¹⁾. Κυρίαν δὲ ιδιότητα τῆς θείας τοῦ ἀνθρώπου φύσεως θεωρεῖ ὁ φιλόσοφος σὺν τοῖς πλατωνικοῖς πλὴν τῆς διανοητικῆς δυνάμεως καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεως. Ἡ ψυχὴ (ἧς τὰ μέρη διακρίνει νῦν μὲν κατὰ πλατωνικὸν νῦν δὲ κατ' ἀριστοτελικὸν νῦν δὲ κατὰ στωϊκὸν τρόπον) κατὰ τὸν θάνατον, ἐὰν μὲν καθαρὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος, ἐπανέρχεται εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ὑψηλοτέρου βίου, ἐὰν δὲ μή, μεταβαίνει εἰς ἕτερα σώματα, ὅπως τύχη ἀγνισμοῦ. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότατον αὐτῷ εἶναι ἢ ἀπότομος ἀντίθεσις τῆς αἰσθητικῆς καὶ νοητικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως, τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. Τὸ σῶμα εἶναι ἢ πηγὴ

¹⁾ Κοσμοπ. 33 D.

πάντων τῶν κακῶν, ἢ μυσαρὰ εἰρκτή, ἐξ ἧς ἡ ψυχὴ
 ποθεῖ νὰ ἀπέλθῃ, τὸ πτῶμα, ὅπερ ἡ ψυχὴ μεθ' ἑαυ-
 τῆς περιφέρει, ὁ τάφος, ἐξ οὗ ἡ ψυχὴ κατὰ τὸν
 θάνατον ἀπέρχεται εἰς τὸν ἀληθῆ βίον, ἐνὶ λόγῳ
 τὸ σῶμα εἶναι τῇ ψυχῇ κώλυμα τῆς πρὸς τὸν θεὸν
 κοινωνίας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ αἰτία τῆς ἁμαρτίας κεῖ-
 ται ἐν τῇ καταπτώσει τῆς ψυχῆς ἐκ τοῦ ὑπὲρ αἰ-
 σθησιν κόσμου καὶ τῇ πρὸς τὸ σῶμα ἐνώσει αὐ-
 τῆς, φανερὸν ὅτι σύμφυτος ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ ἡ
 πρὸς ἁμαρτίαν κλίσις καὶ οὐδεὶς δύναται ἑαυτὸν
 καθαρὸν νὰ διατηρήσῃ. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἐπι-
 βάλλεται τῷ ἀνθρώπῳ ἢ κατὰ τὸ δυνατόν ἀπαλλαγὴ
 ἀπὸ τοῦ κατ' αἰσθησιν βίου καὶ ἐξομοίωσις τῷ θεῷ.
 Πρὸς τοῦτο ὁ Φίλων τοῖς στωϊκοῖς ἀκολουθῶν ἀπαι-
 τεῖ οὐχὶ περιορισμὸν ἀλλ' ὀλοσχερῇ τῶν ἐπιθυμιῶν
 καὶ παθῶν ἐκρίζωσιν, οὐχὶ μετριοπάθειαν ἀλλ'
 ἀπάθειαν· πρὸς δ' ἔτι παραδέχεται σὺν τοῖς στωϊ-
 κοῖς ὅτι ἀγαθὸν εἶναι μόνη ἡ ἀρετὴ καὶ παραπλη-
 σίως αὐτοῖς περιγράφει τὸν σοφόν. Πάσας τὰς ἀρε-
 τὰς θεμελιοῖ ἐπὶ τῆς σοφίας· ἡ δὲ σοφία εἶναι ἡ
 πίστις, διότι ἡ ἀληθῆς ἐπιστήμη ἐν μόνον ἔχει
 ὑποκείμενον, τὴν θεότητα. Ἡ ἐπιστήμη καὶ καθό-
 λου ἡ φιλοσοφία ἀποσκοποῦσι κυρίως τὴν ἠθικὴν
 τοῦ ἀνθρώπου διάπλασιν καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ θεοῦ.
 Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἡ τοῦ ἀνθρώπου διάνοια καθ'
 ἑαυτὴν ἀδυνατεῖ νὰ διαγνῶ τὴν φύσιν τῶν ὄντων
 καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ. Τότε δὲ μόνον ἀννιψοῦ-

ται εἰς τὸν Θεόν, ὅταν καθαρὰ γενομένη καὶ ὑπὲρ πᾶσαν μεσιτείαν καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν λόγον χωρήσασα λάβῃ τὸν ἀνώτερον φωτισμόν. Αὕτη δὴ ἡ ἀνύψωσις καὶ τῆς θεότητος ἐνόρασις, ἣτις γίνεται ἐν καταστάσει ἐκστάσεως, ἀποτελεῖ τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ὑψιστὸν ἀγαθὸν καὶ τὴν ἄκραν εὐδαιμονίαν. — Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται φανερόν ὅτι, ὥσπερ ὁ Πλάτων, οὕτω καὶ ὁ Φίλων τίθεται τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἀνυψώσει καὶ τῇ κατὰ τὸ δυνατόν ἐξομοίωσει πρὸς τὸν Θεόν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖ ἀπλῶς τὴν ἀρετήν, οὗτος δὲ μυστηριώδη τινὰ ἐκστάσιν καὶ θεῖον φωτισμόν.

Αἱ ὑπὸ τῶν πλατωνικῶν καὶ τῶν νέων πυθαγορείων ἐπενεχθεῖσαι ἀποκλίσεις ἀπὸ τοῦ ἐν ταῖς ἀρχαίαις Σχολαῖς κρατουῦντος τρόπου τῆς διανοήσεως καθίσταντο ὀσημέραι ἰσχυρότεραι, μέχρι οὗ κατὰ τὸν τρίτον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα αἱ κατὰ μέρος νέαι θεωρίαι ἀνήχθησαν εἰς ἐπιστημονικὴν ἐνότητα καὶ ἀπετέλεσαν μεγαλοπρεπὲς σύστημα, λέγω τὴν νέαν πλατωνικὴν φιλοσοφίαν, εἰς ἣν συνεβάλλοντο κατ' ἐξοχὴν πλὴν τῆς πλατωνικῆς καὶ ἡ ἀριστοτέλειος καὶ ἡ στωϊκὴ φιλοσοφία καὶ ἡ τοῦ Φίλωνος διδασκαλία. Πάντες οἱ τῶν ἀποκλίσεων ἐκείνων πρωτοστάται ἰσχυρῶς ἐτόνιζον τὴν διάκρισιν εἰδους καὶ ὕλης, ψυχῆς καὶ σώματος· ἀλλ' οὐδεὶς αὐτῶν ἐπειράθη νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν ὑπαρξιν τῆς ὕλης καὶ δείξῃ, πῶς ποτε ἡ παραδοχὴ ταύτης τῆς πρὸς τὸν Θεόν

ἀντιθέτου ἀρχῆς δύναται πρὸς τὴν ἐνότητα τῆς ὑπερ-
 τάτης αἰτίας νὰ συμβιβασθῇ. Ὡσαύτως ἠσθάνοντο
 μὲν τὴν ἀνάγκην ὅπως τὴν ἄπειρον μεταξὺ θεοῦ
 καὶ κόσμου ἀπόστασιν ἀποπληρώσωσι διὰ διαμέσων
 ὄντων, ἀλλ' ἡ ἀπεικόνισις τούτων ἔχει τὴν μυθικὴν
 τῆς εἰς δαίμονας πίστεως μορφήν. Πρὸς θεραπείαν
 λοιπὸν τούτων καὶ τῶν τοιούτων ἐλλείψεων γίνεται
 νῦν ἀπόπειρα ὑπὸ τῶν πρωτουργῶν τῆς νέας πλα-
 τωνικῆς φιλοσοφίας, ὅπως παραχθῇ τὸ σύνολον τῶν
 πεπερασμένων ὄντων ἔκ τινος ὅλως ἀγνωρίστου καὶ
 ἀδιορίστου πρώτου ὄντος καὶ οὕτω παρασκευασθῇ
 ἡ βαθμιαία εἰς αὐτὸ ἀνύψωσις καὶ μετ' αὐτοῦ ἔνω-
 σις. Ἡ νέα πλατωνικὴ φιλοσοφία ἐχρησιμοποίησε
 πάντα τὰ προηγησάμενα Ἑλληνικὰ φιλοσοφήματα
 καὶ προσήρμοσε ταῦτα πρὸς τὰς πνευματικὰς ἀπαι-
 τήσεις τῶν καθ' οὓς ἀνεπτύχθη χρόνων. Καὶ θέ-
 λουσι μὲν οἱ τῆς φιλοσοφίας ταύτης ὀπαδοὶ νὰ
 ὀνομάζωνται πλατωνικοὶ καὶ εἰσι μάλιστα πεπεισμέ-
 νοι ὅτι ἐν τῇ πλατωνικῇ φιλοσοφίᾳ ὑπάρχει πᾶσα
 ὑπὸ τῶν σπουδαίων φιλοσόφων εὑρεθεῖσα ἀλήθεια,
 ἀλλὰ κατ' ἀλήθειαν ὅμως ἀποκλίνουν ἀρκούντως
 τοῦ ἀρχῆθεν πλατωνισμοῦ. Διότι, καίτοι ὑποτίθεν-
 ται βάσιν τῆς μεταφυσικῆς τὴν διάκρισιν αἰσθητοῦ
 καὶ νοητοῦ κόσμου καὶ τὴν ἀποδοχὴν ἰδεῶν, ψυ-
 χῆς τοῦ κόσμου καὶ ὕλης, ὅμως τούτοις προσνέμου-
 σιν οὐχὶ γνησίως πλατωνικὴν ἔννοιαν καὶ δὴ τὸν
 δυϊσμὸν νοοῦσι παραπλησίως τῷ Φίλωνι καὶ τοῖς

νέοις πυθαγορείοις (ζητοῦντες τὴν ἀντίθεσιν νὰ παραγάγῃσι μεθοδικῶς ἐκ τῆς ἐνότητος), τὰς ἰδέας ποιοῦσιν ἀπὸ ἀκινήτων ἀρχετύπων ζώσας δυνάμεις, τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν ἐνότητα τῶν σπερμιατικῶν λόγων καὶ τὴν ὕλην ταυτίζουσι τῷ κακῷ. Ἡ δ' ἀπόκλισις ἐστεκείνεται καὶ ἐπὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν παντοειδῶν τῆς ἐρεῦνης ὑποκειμένων. Οὕτω π. χ. ὁ μὲν Πλάτων ἀκροθιγῶς μόνον ἤψατο τῶν κατὰ τὴν φιλοσοφίαν καὶ ἐπραγματεύσατο αὐτὰ μετὰ μεγίστης ἐλευθερίας, οὗτοι δὲ συντόνως περὶ ταῦτα ἀσχολοῦνται καὶ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν μύθων καὶ τῇ υπερασπίσει τῆς πολυθεΐας καὶ τοῖς τοιούτοις ἀκολουθοῦσι τοῖς στοιχοῖς. Καθόλου δὲ ἡ ἐπιστημονικὴ δραστηριότης τῆς νέας πλατωνικῆς φιλοσοφίας περιορίσθη ἐν ἐκείνῳ τῷ κύκλῳ, ἐν ᾧ ἐκινεῖτο ἢ μετὰ τὸν Ἀριστοτέλη φιλοσοφία. Ὅτι ὅμως παρὰ ταῦτα εἰς τὴν συγκρότησιν τοῦ νέου συστήματος σπουδαίαν παρέσχε συμβολὴν ἡ πλατωνικὴ φιλοσοφία, εἶναι ἀνεπίδεκτον ἀμφισβητήσεως.

Ὡς ἰδρυτὴς τῆς νέας πλατωνικῆς φιλοσοφίας ἀναγράφεται Ἀμμώνιος ὁ Σακκάς (170-250 μ. Χ.), περὶ οὗ οὐδὲν σύγγραμμα καταλιπόντος δὲν ἔχομεν ἀκριβεῖς εἰδήσεις οὐδὲ ἀξιοπίστους μαρτυρίας. Τῶν μαθητῶν τούτου εἰσὶν ὁ Ὠριγένης, ὁμώνυμος τοῦ χριστιανοῦ θεολόγου, ὁ ἐπιφανὴς κριτικὸς φιλόλογος καὶ φιλόσοφος Κίσιος Λογγῖνος καὶ ὁ ἐκ Λυκοπόλεως τῆς Αἰγύπτου πολυγραφώτατος Πλωτῖνος (205 - 270), ὃς

ἐγένετο καὶ ὁ ἀληθὴς τῆς νέας ταύτης Σχολῆς ἰδρυτής. Τούτου τῆς μὲν διανοίας τὴν δύναμιν μαρτυροῦσι τὰ συγγράμματα αὐτοῦ τοῦ δὲ χαρακτῆρος τὴν ἠθικὴν καθαρότητα ἐνθουσιωδῶς ἐγκωμιάζουσιν οἱ μαθηταί. Ὁ φιλόσοφος οὗτος ἀφορμᾶται παραπλησίως τῷ Φίλωνι ἀπὸ τῆς ἐννοίας τοῦ θεοῦ καὶ τελευτᾷ εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῆς τοῦ παντός ἐπιστροφῆς εἰς αὐτόν. Ὁ θεός, τὸ πρῶτον καὶ ἀπλούστατον ὄν, δὲν ἔχει ὄρια, σχῆμα καὶ διορισμόν, εἶναι ἐπέκεινα οὐσίας καὶ ἐνεργείας, ἐπέκεινα νοῦ καὶ νοήσεως ¹⁾. Οὐδεμία ιδιότης οὐδὲ νοερὰ τοιαύτη δύναται νὰ κατηγορηθῇ αὐτοῦ. Οὕτω δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπονεύμεν αὐτῷ οὔτε ἀρετὴν οὔτε βούλησιν οὔτε ἐνέργειαν οὔτε αὐτοσυνειδός. Οὐδ' αἱ ἐννοιαὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι ἐντελῶς ἀρμόζουσαι πρὸς θετικὸν χαρακτηρισμόν τῆς θεότητος. Ἀλλ' εἰ καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ μὴ δυνάμεθα νὰ γινώσκωμεν, ὅμως ὀφείλομεν νὰ ἀναγάγωμεν εἰς αὐτὸν πᾶσαν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν. Ἡ θεότης ὡς πρώτη δύναμις γεννᾷ κατ' ἀνάγκην τὰ πάντα· ἡ δὲ γέννησις προῆλθεν ἐξ ὑπερχειλίσεως αὐτῆς. Τέλειον δηλαδὴ ὄν ὁ θεὸς καὶ ὑπερπλήρες ὑπερεξεχείλισεν ἄνευ ἐλαττώσεως ἢ ἀλλοιώσεως τῆς οὐσίας αὐτοῦ ²⁾. Ἀλλὰ

¹⁾ Ἐν. 1, 7, 1. 61 C.

²⁾ 5, 2, 1. 494 A « ὄν γὰρ τέλειον τῷ μηδὲν ζητεῖν μηδὲ ἔχειν μηδὲ δεῖσθαι οἷον ὑπερρούη καὶ τὸ ὑπερπλήρες αὐτοῦ πεποίηκεν ἄλλο.» 6, 9, 5. 763 B: «καὶ αὐτοῦ ἡ φύ-

τὸ γεννήσαν μένει ἐν ἑαυτῷ ἀμέριστον καὶ ἐκτὸς τοῦ γεννηθέντος, ὅπερ διὰ τοῦτο εἶναι ἀτελέστερον ἐκείνου καὶ ἀπλοῦν ἀποσκίασμα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τοιαύτη σχέσηις ὑπάρχει ἐν ἐκάστη γεννήσει, διὰ τοῦτο τὸ σύνολον τῶν ἀπὸ τοῦ πρώτου καταγομένων ὄντων ἀποτελεῖ βαθμολογικὴν σειρὰν τελειότητος, ἣτις χωρεῖ εἰς τοσοῦτον ἐλαττουμένη, ὥστε ἐξασθενούμενον τέλος τὸ ὄν ἀποβαίνει μὴ ὄν, τὸ φῶς σκότος¹⁾. Ἐὔδηλον ὅμως ὅτι ἐξ ὄντος τοιούτου, οἷον ὁ Πλωτῖνος τὸν θεὸν ὑπέλαβε, δὲν δύναται νὰ παραχθῇ ὁ κόσμος ἄνευ ἀντιφάσεων, ἅς ὁ φιλόσοφος θέλων νὰ συγκαλύψῃ μᾶτην προσφεύγει εἰς ποιητικὰς εἰκόνας καὶ κενὰς μεταφοράς. "Ὅπως ποτ' ἂν ἔχη, πρῶτον γέννημα τοῦ πρώτου ὄντος εἶναι ὁ νοῦς, καθ' οὗ, ὡς τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, κατηγοροῦνται αἱ πέντε τοῦ νοητοῦ κατηγορίαι, ἥτοι ἡ οὐσία, ἡ κίνησις, ἡ στάσις, ἡ ταυτότης καὶ ἡ ἕτερότης²⁾". Ἐχει δ' ὁ νοῦς ἐν ἑαυτῷ τὰ ἀρχέτυπα πάντων τῶν συγκεκριμένων ὄντων, τὰς ἰδέας ὡς νοερὰς δυνάμεις. Ἐκ τοῦ νοῦ ὄντος τελείου γεννᾶται ἡ ψυχὴ³⁾, ἣτις σις τοιαύτη, ὡς πηγὴν τῶν ἀρίστων εἶναι καὶ δύνάμιν γεννῶσαν τὰ ὄντα, μένουσαν ἐν ἑαυτῇ καὶ οὐκ ἐλαττουμένην, οὐδ' ἐν τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτῆς οὔσαν».

1) β, 8, 4, 346 C. 5, 3, 16. 513 A κᾶ.

2) Ταύτις περιφανῶς παρέλαβεν ἐκ τοῦ Σοφιστοῦ (πβλ. 254 B κέξ.) τοῦ Πλάτωνος.

3) δ, 1, 7. 489 B.

εἶναι καὶ αὐτὴ ἰδέα καὶ ἀριθμὸς καὶ διάγει αἰώνιον καὶ ἄχρονον βίον. Ἡ πρώτη ψυχὴ ἢ ἡ τοῦ κόσμου ψυχὴ εἶναι μὲν καθ' ἑαυτὴν ἀσώματος καὶ ἀδιαίρετος ἀλλὰ κλίνει πρὸς τὸ σωματικὸν καὶ διαιρετόν. Αὕτη δὴ ἡ ψυχὴ γεννᾷ ἐξ ἑαυτῆς δευτέραν τινά, τὴν λεγομένην φύσιν¹⁾, καὶ περιέχει τὰς κατὰ μέρος ψυχὰς, αἵτινες τὸ κατώτατον ὄριον τοῦ ὑπὲρ αἰσθησιν κόσμου ἀποτελοῦσι. Τοῦ ὑπὲρ αἰσθησιν κόσμου πάντῃ διάφορος εἶναι ὁ αἰσθητός, ὅστις εἶναι ἡ χόρα τῆς διηρημένης καὶ μεταβλητῆς οὐσίας καὶ ἐν ᾗ κρατεῖ ἡ πολλότης καὶ ἔχθρα καὶ διάστασις καὶ ἡ μεῖξις νοῦ καὶ ἀνάγκης²⁾. Αἰτία δὲ τῆς τούτης τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου φύσεως εἶναι ἡ ὕλη, ἣν ὁ Πλωτῖνος περιγράφει ἀκολουθῶς τῷ Πλάτωνι ὡς ἄμορφον καὶ ἀδιόριστον, σκιὰν τοῦ λόγου καὶ ἀμυδρὰν τοῦ εἶναι ἀπείκασμα, παντελῆ στέρησιν καὶ πενίαν³⁾. Περαιτέρω δ' ὁ φιλόσοφος χωρῶν θεωρεῖ τὴν ὕλην ὡς ποιοῦσαν τὸ κακὸν ἐν τῷ σωματικῷ κόσμῳ καὶ τῇ ψυχῇ, ὡς τὸ πρῶτον κακόν. Ἀλλ' ὅμως ἡ ὕλη εἶναι ἀναγκαία διότι τὸ φῶς ἐν τῇ ἀπωτάτῃ ἀποστάσει ἀπὸ τῆς πηγῆς αὐτοῦ ἔδει νὰ ἀποβῇ σκότος ἢ δὲ ψυχὴ νὰ παραγάγῃ τὸ σωματικὸν ὡς τὸν τόπον αὐτῆς⁴⁾. Εἶναι δ' ὁ αἰσθητός

¹⁾ 3, 8, 3. 345 E.

²⁾ 3, 2, 2. ἀρχ. 3, 2, 2. 256 C.

³⁾ 3, 6, 7. 310 D. 2, 4, 10. ἀρχ. κᾶ.

⁴⁾ 4, 3, 9. 379 A.

κόσμος ὡς ὑλικὸς μὲν σκιῶδες ἀπεικόνισμα τοῦ νοητοῦ κόσμου, ὡς ἀναγκαῖον δὲ μέρος τοῦ συνόλου τῶν ὄντων καὶ ἔμφρασις τῆς ψυχῆς καλὸς καὶ τέλειος, ὅσον εἶναι δυνατὸν τῷ ὑλικῷ κόσμῳ. Τοῦ κόσμου πάντα τὰ μέρη εἶναι κατ' ἀριθμοὺς καὶ ιδέας ἐν καλλίστῃ ἁρμονίᾳ διατεταγμένα οἷονεὶ ἐν ἀποτελοῦντῷ ὁργανικῷ σῶμα, δι' οὗ μία διήκει ψυχὴ ¹⁾. Ἡ ψυχὴ ἐκχεῖται εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὰ ἄστρα, ἅ ὡς ὄρατοὶ θεοὶ εἰκονίζονται, εἰς τὸν μεταξὺ ἄστρον καὶ γῆς χῶρον, ὅστις εἶναι κατοικία τῶν δαιμόνων, καὶ εἰς τὴν γῆν ²⁾. Ἐκ τῶν ἐπὶ γῆς ὄντων μόνον τὸν ἄνθρωπον θεωρεῖ σπουδῆς ἄξιον ἐν δὲ τῇ ἀνθρωπολογίᾳ ὁ φιλόσοφος ἀκολουθεῖ κυρίως τῷ Πλάτῳ. Πρὶν εἰσελθόμεν, λέγει, εἰς τὸ γήϊνον σῶμα, ἦμεν ἐν τῷ ὑπὲρ αἴσθησιν κόσμῳ ψυχὰι καθαραὶ καὶ νοῦς συνημμένος τῇ ἀπάσῃ οὐσίᾳ ³⁾. Ἡ ψυχὴ ἐν τῷ νοητῷ κόσμῳ διῆγεν ἀπηλλαγμένη παντὸς πάθους καὶ μεταβολῆς καὶ χρονικῆς σχέσεως, ἄνευ δὲ λογισμοῦ καὶ αὐτοσυνειδότος καὶ ἀναμνήσεως ἐθεῶτο ἀμέσως τὸ πρῶτον ὄν. Ἀλλ' ὑπὸ ἀκατασχέτου ἐσωτερικῆς ὀρμῆς ἡ ψυχὴ καθειλκύσθη εἰς τὸ σῶμα, ἐν ᾧ ὑπάρχει καθ' ὄν τρόπον ἡ ἐνεργοῦσα δύναμις ἐν τῷ ὀργάνῳ αὐτῆς, τὸ πῦρ ἐν τῷ ἀέρι ⁴⁾.

¹⁾ 4, 4, 36 ἀρχ. 6, 5, 12 ἀρχ.

²⁾ 4, 3, 11 ἀρχ. 5, 1, 2. 483 E, 3, 5, 6. 296 B.

³⁾ 4, 4, 14. 657 B.

⁴⁾ 4, 3, 20-23.